

Česká školní inspekce

Jihočeský inspektorát

INSPEKČNÍ ZPRÁVA

Základní škola Prachatice, Národní 1018

Národní 1018, 383 01 Prachatice

Identifikátor školy: 600 062 937

Termín konání inspekce: 7. – 10 . červen 2004

Čj.:	g3-1016/04-2305
Signatura:	og5cx104

PŘEDMĚT INSPEKČNÍ ČINNOSTI

Předmětem inspekční činnosti bylo zjištění a zhodnocení:

- ❖ personálních podmínek vzdělávací a výchovné činnosti základní školy v předmětech: anglický jazyk, český jazyk, dějepis, chemie, matematika, zeměpis a tělesná výchova na 1. stupni vzhledem ke schváleným učebním dokumentům
- ❖ materiálně-technických podmínek vzdělávací a výchovné činnosti základní školy v uvedených předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům
- ❖ průběhu a výsledků vzdělávání a výchovy v základní škole v uvedených předmětech vzhledem ke schváleným učebním dokumentům
- ❖ v rámci inspekční činnosti byla realizována tematicky zaměřená inspekce „Úrazovost ve školách“

CHARAKTERISTIKA ŠKOLY

Do 20 tříd základní školy dochází v letošním školním roce 439 žáků 1. - 9. postupného ročníku. Jsou vyučováni podle vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2. Zřizovatelem školy je Město Prachatice, adresa: Velké náměstí 3, 383 01 Prachatice. Škola sdružuje kromě základní školy školní družinu a školní jídelnu.

HODNOCENÍ PERSONÁLNÍCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Sledované předměty na 1. stupni vyučují učitelé odborně a pedagogicky způsobilí podle platné vyhlášky (jednalo se o český jazyk, matematiku, tělesnou výchovu a angličtinu v jedné třídě 5. ročníku).

Část výuky anglického jazyka ve 4. a v 5. ročníku a veškerou výuku tohoto předmětu na 2. stupni školy vyučují dvě učitelky. Jsou odborně a pedagogicky způsobilé pro výuku na 2. stupni školy, nemají aprobaci pro výuku anglického jazyka.

Český jazyk na 2. stupni vyučují tři učitelky s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí, jedna z nich má kvalifikaci pro výuku na nižším stupni školy.

Dějepis vyučují tři vyučující s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí, dva z nich nemají aprobaci pro výuku dějepisu.

Výuka zeměpisu je přidělena šesti odborně a pedagogicky způsobilým vyučujícím. Pouze jedna učitelka z tohoto počtu má aprobaci pro výuku zeměpisu.

Matematiku na 2. stupni vyučují čtyři odborně a pedagogicky způsobilí učitelé s příslušnou aprobací, z toho jedna učitelka má krátkou pedagogickou praxi.

Výuka chemie je zajištěna dvěma učiteli s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí, kteří jsou aprobovaní pro výuku tohoto předmětu.

Výchovná poradkyně absolvovala kvalifikační studium výchovného poradenství.

Chybějící odborná způsobilost učitelů negativně ovlivnila výuku jen zčásti. Podstatnější vliv na kvalitu výuky měly pedagogické zkušenosti, volba metod a forem vyučování, schopnost účinné komunikace se žáky a osobnostní předpoklady učitelů.

Při stanovení úvazků škola využila svých reálných možností.

Přehledně zpracované dokumenty související s organizací výchovně-vzdělávacího procesu a provozu školy stanovují organizaci celého subjektu. Vedení zaměstnanců školy je realizováno systémem příslušných vnitřních norem a projednáváním aktuálních problémů na pedagogických a provozních poradách. Pravomoci pedagogických pracovníků jsou vymezeny v pracovních náplních.

Ve škole jsou ustanoveny metodické orgány (předmětové komise na 2. stupni a vedoucí kabinetů a garant na 1. stupni). Podle předložených plánů práce metodických orgánů je jádrem jejich činnosti materiální zabezpečení výuky a organizační záležitosti.

Předávání informací důležitých pro chod školy probíhá na pravidelných provozních poradách, pedagogických radách, prostřednictvím zveřejnění důležitých informací na nástěnkách ve sborovně a v každodenním styku vedení školy se zaměstnanci.

Škola má zpracovaný funkční Minimální preventivní program. Prevence sociálně patologických jevů patří mezi priority v oblastech, kterými se zabývá výchovná poradkyně.

Kontrolní činnost vedení školy je plánována, oblasti sledování a cíle jsou stanoveny převážně v obecné rovině. Hospitace ředitelky školy a její zástupkyně ve výuce byly v kontrolovaném období pravidelné, přiměřeně četné. V letošním školním roce byla většina hospitací provedena v hodinách matematiky a českého jazyka. Součástí některých hospitací byla kontrola písemností žáků. Informace získávané kontrolní činností vedení školy jsou obecné, popisné. V malé míře vypovídají o oblasti metod a forem výuky, neobsahují konkrétní závěry. Učitelé s nimi byli prokazatelně seznámeni.

V hodinách vedených neaprobovanými učiteli ve sledovaných předmětech (dějepis, zeměpis, anglický jazyk) nebyly hospitace provedeny.

Zástupkyně ředitelky školy hospitovala ve výuce matematiky u začínající učitelky. Jiná metodická pomoc začínající učitelce ze strany vedení školy nebyla zjištěna.

V zápisech z pedagogických porad je doloženo pravidelné sledování prospěchu a chování žáků. Jsou zde konstatovány některé problémy, není doložena jejich analýza ani přijaté závěry směřující k řešení a nápravě.

Oblast kontrolní činnosti vedení školy postrádá systematické zjišťování výsledků výchovně-vzdělávacího procesu prostřednictvím zadávání a vyhodnocování prověrek znalostí a dovedností žáků.

Při kontrole katalogových listů žáků 1. i 2. stupně školy bylo zjištěno v několika případech nezohlednění doporučení odborníků pro hodnocení a klasifikaci žáků se specifickými vzdělávacími potřebami.

Výroční zpráva školy obsahuje náležitosti stanovené příslušnými předpisy. Charakter sdělení je popisný, zabývá se podrobně organizací výchovně-vzdělávací práce, chodu školy a mimoškolních aktivit. Shodně se zjištěními v minulé inspekční zprávě ČŠI škola nevyužila výroční zprávu jako jeden z nástrojů autoevaluace (sebehodnocení) provedením hlubší analýzy výchovně-vzdělávací činnosti.

Nabídky vzdělávání (převážně Pedagogického centra v Českých Budějovicích) předkládá vedení školy učitelům k uvážení a výběru. Pozitivním zjištěním je četnost vzdělávacích akcí, jichž se učitelé v průběhu roku 2003 zúčastnili, a skutečnost, že vedení školy vychází vstřícně z iniciativ učitelů. Z navštívených vzdělávacích akcí ve školním roce 2003/2004 není zřejmé zaměření ani priority dalšího vzdělávání učitelů vzhledem k potřebám školy (např. podíl neaprobované výuky v některých předmětech na 2. stupni, ve výuce málo uplatňovaný interaktivní styl vyučování). Škola v tomto školním roce nevyužila možnosti dalšího vzdělávání učitelů cizích jazyků v intenzivních jazykových a metodických kurzech JAME akreditovaných MŠMT, jejichž absolventi získali dílčí způsobilost pro výuku příslušného cizího jazyka.

Kritéria hodnocení zaměstnanců jsou stanovena, pracovníci jsou s nimi prokazatelně seznámeni. Výše osobních příplatků je diferencovaná. Shodně s konstatováním v minulých inspekčních zprávách upřednostňují „náročnost povolání“ týkající se třídnictví, oprav písemností žáků, vedení sbírek kabinetů, držení dozorů apod.

Hodnocení a sebehodnocení zaměstnanců je vedeno převážně na kvantitativní úrovni se zaměřením na výčet činností, které jednotliví pracovníci zajišťují. Vyhodnocení kvalitativní stránky výuky jednotlivých pedagogů nemělo v předložené dokumentaci konkrétní vypovídací hodnotu.

Škola a její učitelský sbor v současné době prochází výraznějšími personálními a organizačními změnami v souvislosti se snižováním počtu žáků, které se promítají do omezení limitu pracovníků školy.

Personální zajištění výuky sledovaných předmětů po stránce odbornosti učitelů je velmi dobré na 1. stupni školy, v předmětech matematika a chemie.

Část výuky českého jazyka, dějepisu a zeměpisu a anglický jazyk v plném rozsahu jsou vyučovány učiteli bez příslušné aprobace. Tato skutečnost částečně negativně ovlivnila kvalitu výuky.

Byly zjištěny nedostatky v kontrolním systému vedení školy a jeho provázanosti s řízením výchovně vzdělávacího procesu.

V předložené dokumentaci nebylo dostatečně zpracováno konkrétní hodnocení dosažené úrovně průběhu a výsledků výchovy a vzdělávání v návaznosti na prosazování pojetí a cílů vzdělávacího programu.

Celkově jsou proto personální podmínky školy hodnoceny jako vyhovující.

HODNOCENÍ MATERIÁLNĚ-TECHNICKÝCH PODMÍNEK VZDĚLÁVACÍ A VÝCHOVNÉ ČINNOSTI VZHLEDEM KE SCHVÁLENÝM UČEBNÍM DOKUMENTŮM

Škola má potřebný počet vhodných kmenových učeben. Pro některé sledované předměty má dobře vybavené odborné učebny (chemie, zeměpis, dějepis, cizí jazyky, tělesná výchova). Interiér školy je vkusně, podnětně upravený a vhodně vybavený pro relaxaci žáků o přestávkách. V respiriích budovy jsou vyznačena hřiště pro hry s měkkými míči, stoly na ping-pong, z přízemních tříd je volný přístup na venkovní terasy. Prostředí kmenových tříd, odborných učeben i chodeb je upravené, působí příjemným dojmem. V době konání inspekce bylo v prostorách školy uklizeno a čisto.

Škola disponuje fondem vhodných učebnic a potřebným množstvím audio-vizuální didaktické techniky. Využívání audio-vizuální didaktické techniky je na 2. stupni organizačně spojeno s přemísťováním tříd do odborných učeben, proto je využívána jen některými vyučujícími.

Kabinety uvedených předmětů jsou dostatečně vybaveny vhodnými učebními pomůckami, nástěnnými přehledy, obrazy, mapami, přírodninami, laboratorními pomůckami, pomocnými texty, metodickým materiálem, audio a video nahrávkami. K dispozici jsou i některé speciální pomůcky pro žáky se specifickými vzdělávacími potřebami. Převládající styl frontální výuky ve sledovaných hodinách souvisí s nejčastěji zaznamenaným využíváním učebnic a demonstračních pomůcek jako doplňků verbálních aktivit vyučujících.

Materiálně-technické podmínky pro výuku tělesné výchovy jsou optimální, škola má dvě prostorné tělocvičny a vlastní víceúčelové hřiště umístěné přímo v areálu školy. K dispozici je vhodné tělovýchovné nářadí i náčiní. Toto vybavení umožňuje bez problémů plnit osnovy zvoleného vzdělávacího programu.

Výroční zpráva o činnosti školy obsahuje analýzu stavu v oblasti materiálně-technické a z ní vyplývající krátkodobé i dlouhodobé úkoly. Požadavky na jejich realizaci, především v oblasti oprav a údržby budov, jsou předkládány zřizovateli a s ním projednávány.

Materiálně- technické zázemí školy je na velmi dobré úrovni.

Ve využívání tohoto didaktického potenciálu byly zjištěny nedostatky. Pomůcky ve sledovaných hodinách převážně sloužily k zajištění výkladových frontálních činností vyučujících. Minimálně byly využívány k přímým učebním činnostem žáků při získávání nových vědomostí vlastními postupy.

Celkově je proto tato oblast hodnocena jako dobrá.

HODNOCENÍ PRŮBĚHU A VÝSLEDKŮ VZDĚLÁVÁNÍ A VÝCHOVY

Vzdělávací program

Týdenní hodinové dotace sledovaných předmětů odpovídají učebnímu plánu vzdělávacího programu Základní škola čj. 16 847/96-2.

Výuka sledovaných předmětů v uplynulé části školního roku 2003/2004 probíhala podle platných osnov s výjimkou matematiky ve 2. a 3. ročníku.

Při kontrole třídních knih, písemností žáků, tematických plánů učitelů a v průběhu hospitační činnosti ČŠI bylo zjištěno v matematice ve 2. a ve 3. ročníku nerespektování platných osnov uvedeného vzdělávacího programu.

Škola vykazuje tři integrované žáky, pro něž jsou vypracovány individuální vzdělávací programy podle příslušných pokynů MŠMT ČR.

Výuka sledovaných předmětů anglický jazyk, český jazyk, dějepis, chemie, tělesná výchova a zeměpis je v souladu s učebními dokumenty vzdělávacího programu. Nedostatky byly zjištěny v matematice ve 2. a 3. ročníku.

Kontrolovaná povinná dokumentace prokazatelně zaznamenala průběh vzdělávání.

Vedení školy kontroluje a vyhodnocuje naplňování základních učebních dokumentů při kontrolách pedagogické dokumentace a při hospitacích ve vyučování. Dle pokynů vedení školy mají všichni vyučující vypracované tematické plány jednotlivých předmětů. Neúčinná se ukázala kontrola naplňování požadavků osnov v předmětu matematika na 1. stupni. Ve 2. ročníku bylo v tématu Násobení a dělení přirozených čísel v oboru násobek probíráno učivo vyššího ročníku (násobilka 6, 7, 8, 9 včetně ověřování, hodnocení a klasifikace automatizace spojů). Ve 3. ročníku bylo probíráno v geometrii učivo vyššího ročníku (rýsování kružnic).

Kontrola naplňování učebních osnov je vedením školy prováděna, neúčinná byla v matematice na 1. stupni školy.

Rozvrh hodin vychází z reálných organizačních podmínek, ze skladby úvazků jednotlivých učitelů a zpravidla respektuje základní psychohygienické požadavky.

Vnitřní řád školy obsahuje náležitosti dané příslušnou vyhláškou, nesoustřeďuje se na pouhé vymezení povinností žáků, stanovuje současně i práva. Pro provoz odborných učeben jsou zpracovány jednotlivé vnitřní řády.

Informace o chování a prospěchu žáků jsou zákonným zástupcům předávány prostřednictvím záznamů v žákovských knížkách, na třídních schůzkách a operativně při osobním jednání a konzultacích. Škola nemá vlastní webovou stránku, prezentuje se v místním a regionálním tisku, v kabelové TV, při nejrůznějších sportovních, kulturních a společenských akcích.

Organizace výchovně-vzdělávacího procesu je funkční.

Funkcí výchovného poradce je pověřena zkušená učitelka. Jádrem její práce je poradenství v oblasti profesní orientace žáků. Dalšími oblastmi je prevence sociálně-patologických jevů a problematika specifických vzdělávacích potřeb žáků. Systém výchovného poradenství zahrnuje spolupráci se žáky, rodiči, s úřadem práce, pedagogicko-psychologickou poradnou, s Policií ČR a dalšími subjekty.

Oblast výchovného poradenství je funkční.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce a v matematice na 1. stupni:

Odborná a pedagogická způsobilost všech učitelů se projevila především v dobře zvládnutém tradičním stylu výuky a ve správném výběru učiva.

Vyučující mají zpracovány časově-tematické plány učiva, které však většinou představují pouhý výčet témat řazený podle užívané učebnice. Není z nich patrná souvislost s konkrétními podmínkami práce v návaznosti na složení žákovského kolektivu. O jejich formálnosti svědčí i výše popsáné nedostatky v rozplánování a probírání učiva matematiky ve 2. a 3. ročníku. Obecně byl v plánování, přípravě i realizaci výuky kladen důraz na znalostní, naukovou složku.

Všechny hospitované hodiny byly postavené na frontální formě práce. Zpravidla rutinně pojatá výuka, na niž jsou žáci zvyklí a znají její algoritmy, postrádala další cíle vyučování podle zvoleného vzdělávacího programu, jako je např. rozvoj komunikativních dovedností nebo osvojení si dovednosti vyhledávat, třídít a zpracovávat informace z různých zdrojů. Jako metoda byl vyučujícími využíván nejčastěji výklad a řízený rozhovor, zpravidla se však obě metody propojily a díky tomu převládala dominance učitele a jednoslovné nebo krátké odpovědi pasivně přijímajících žáků. Samostatná práce žáků většinou představovala vypracování, až na výjimky, jednotně zadaných písemných úkolů. Pozitivním zjištěním v hodinách matematiky byl důraz kladený na pochopení látky všemi žáky. Pestřejší stavba hodin byla zaznamenána v nižších ročnících.

Mezi zjištěné klady sledované výuky nesporně patřil převažující demokratický styl výuky a většinou laskavá komunikace vyučujících se žáky. Tyto skutečnosti působily jako přirozený motivační faktor. Svým přístupem většina učitelů vytvářela klidné, příznivé klima ve vyučování. Vhodné psychohygienické podmínky podporovalo i pracovní tempo v hodinách. Bylo zpravidla přizpůsobováno možnostem a potřebám žáků. V menší míře, spíše v nižších ročnících, byly do vyučování jako funkční prvek zařazovány relaxační činnosti. Motivačně rovněž působilo pozitivně laděné hodnocení práce a snahy žáků v hodinách. Naopak málo byla v hospitované výuce zařazována úvodní motivace a závěrečné adresné zhodnocení práce žáků a míry naplnění vytčených cílů.

V průběhu hodin byly bezprostředně analyzovány chyby, které se objevovaly v ústních projevech žáků. V hodnocení písemných výstupů žáků, především diktátů a kontrolních mluvnických cvičení ve vyšších ročnících, byla patrná tradiční tendence klást důraz na perfektní výkon. Chyba byla málo využívána jako prostředek diagnózy, východisko k úspěšnější práci. Výkon žáka byl takřka výhradně hodnocen ve vztahu k výkonu ostatních. Klasifikace tak nepostihovala vývoj žákova výkonu odvíjející se od jeho individuálních dispozic. Tím zároveň byla potlačována motivační funkce hodnocení.

Ve sledované výuce projevovali žáci dobrou úroveň osvojených vědomostí, dovedností a pracovních návyků.

Průběh a výsledky výchovy a vzdělávání v těchto předmětech byly hodnoceny celkově jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v tělesné výchově na 1. stupni

Tělesnou výchovu na 1. stupni základní školy vyučují učitelé s odpovídající odbornou a pedagogickou způsobilostí. Odbornost učitelů spolu s promyšlenou přípravou na vyučování měly pozitivní vliv na kvalitu sledované výuky. Zvolené výukové cíle byly přiměřené věku žáků i jejich schopnostem.

Pro tělesnou výchovu byly zpracovány časově-tematické plány, které odpovídají učebním osnovám zvoleného vzdělávacího programu i materiálním a prostorovým podmínkám školy. Škola do výuky tělesné výchovy vhodně zařazuje plavecký výcvik, kterého se každoročně účastní žáci všech tříd na 1. stupni ZŠ.

Hospitovaná výuka probíhala v tělocvičně a na školním hřišti, byla zajištěna vhodným a bezpečným tělocvičným náradím a náčiním.

Sledované hodiny měly obvyklou stavbu. Náplní rušné části byl zpravidla běh a jeho obměny. Průpravná část byla dobře sestavena vzhledem k činnostem, které v hodině dále následovaly. Činnosti v hlavní části hodiny byly vhodně voleny s ohledem na všestranný pohybový rozvoj žáků, často byly střídány a obměňovány, některé měly charakter her a soutěží. Z hlediska fyzické a psychické náročnosti byly splnitelné i pro nejméně zdatné žáky. Méně výrazná byla diferenciací činností vzhledem k možnostem a schopnostem pohybově vyspělejších žáků. Cvičení byla většinou dobře organizována, jednotlivé činnosti na sebe plynule navazovaly. Správně byla střídána fyzická zátěž s uvolněním. Cviky a pohybové činnosti byly žákům názorně vysvětlovány a předváděny. Dílčí rezervy se projevily v metodice nácviku některých činností a v důsledném vedení žáků k odstraňování chyb, kterých se někteří dopouštěli. Výběr činností a organizace výuky byly pro žáky motivující. Učitelé respektovali zásady bezpečnosti při cvičení, vedli žáky k jejich dodržování, dbali, aby žáci používali vhodný cvičební oděv a obuv. Při výuce brali ohled na zdravotní omezení žáků.

V klasifikaci učitelé nepřihlížejí pouze k měřeným a bodovaným výkonům žáků, ale hodnotí především jejich snahu, dílčí pokroky a celkový přístup k práci v předmětu.

Žáci byli v průběhu výuky většinou dobře instruováni. Organizační pokyny byly, až na výjimku, vydávány účelně, stručně a srozumitelně, žáci na ně pohotově a správně reagovali.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v tělesné výchově na 1. stupni základní školy byly celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v anglickém jazyce

Předmět vyučují učitelky bez příslušné aprobační, podle svého zájmu se dále vzdělávají – využívají především programovou nabídku Pedagogického centra v Českých Budějovicích. Vyučující mají zpracované tematické plány, které respektují požadavky platných osnov. Časová dotace předmětu je v souladu s učebním plánem a výuka odpovídá platným osnovám. Učivo jednotlivých ročníků na sebe navazuje.

Anglický jazyk se vyučuje v jedné jazykové učebně, v kmenových třídách, popř. odborných učebnách. Jazyková učebna je velmi dobře vybavena. K dispozici je základní didaktická technika, obrazové materiály z anglicky mluvících zemí, mapy, nástěnné gramatické přehledy, vystaveny jsou zde žákovské práce. Žáci pracují s vhodnými základními učebnicemi, které jsou doplňovány dalšími materiály.

Výraznou motivací pro žáky jsou aktivity organizované školou, např. konverzační soutěž, Den evropských jazyků, divadelní představení v angličtině. V letošním školním roce se žáci zúčastnili poznávacího zájezdu do Velké Británie.

Hospitace proběhly u všech přítomných vyučujících – jedna učitelka byla v době inspekce v pracovní neschopnosti. Chybějící aprobační vyučujících se projevovала v drobných

nepřesnostech, výuka však byla v zásadě věcně správná. Hodiny byly zodpovědně připravené po stránce obsahové, méně pozornosti bylo věnováno výběru vhodných forem práce. Žáci pracovali se základními učebnicemi, popř. s pracovními kopiemi. V některých hodinách byla použita didaktická technika pro nácvik poslechu s porozuměním.

Vyučující obvykle postupovaly přiměřeným tempem. V navštívených hodinách byl zaznamenán téměř výhradně frontální způsob výuky, a to i v situacích, které umožňovaly účelně využít i jiné formy. Tento způsob práce byl často neefektivní a nerozvíjel dostatečně základní kompetence žáků. Pozornost byla věnována všem základním jazykovým dovednostem. Vyučující postupovaly systematicky, dbaly na časté opakování již osvojeného učiva, v některých hodinách vedly žáky k odhadu významu neznámých slov. V 5. ročníku se učitelce dařilo zapojit integrovaného žáka. V některých hodinách byl nezanedbatelný časový prostor věnován formální kontrole zadaných domácích úkolů.

Vyučující žáky neustále aktivizovaly a povzbuzovaly. Pouze v některých hodinách však průběžně zdůvodňovaly a uzavíraly jednotlivé činnosti, respektive vytvořily prostor pro případné dotazy žáků. Ve většině hodin chybělo závěrečné shrnutí a zhodnocení práce žáků. V několika hodinách probíhalo ústní zkoušení. Klasifikace odpovídala předvedenému výkonu. Kontrolované písemné testy vycházely z probrané látky. Všechny vyučující měly dostatek podkladů pro pololetní klasifikaci.

Učitelky zpravidla přistupovaly k žákům s potřebnou vstřícností a tolerancí. Žáci spolupracovali s vyučujícími a vcelku ochotně se zapojovali do nabízených aktivit. Byli vedeni v odpovídající míře k projevu v cizím jazyce.

Průběh a výsledky vzdělávání v anglickém jazyce byly hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce na 2. stupni školy

Týdenní hodinová dotace předmětu stanovená učebním plánem vzdělávacího programu je ve všech ročnících dodržena. V 8. ročníku je navýšena o jednu hodinu. V 9. ročníku je zařazen kroužek přípravy k přijímací zkoušce z českého jazyka, který mohou zájemci využít pro závěrečné procvičování a systemizaci učiva. Učivo předmětů je rozvrženo do jednotlivých ročníků prostřednictvím tematických plánů, které jsou v souladu s osnovami. Tematické plány mají různou úroveň rozpracování a jen některé z nich jsou funkčním pracovním materiálem. Spolupráce vyučujících je neformální a příležitostná, chybí systematická koordinace předmětové komise a vedení školy (tvorba a kontrola plnění tematických plánů, vedení neaprobovaných učitelů, pravidelná kontrola a analýza písemností žáků apod.). V souvislosti s organizačními změnami ve škole v pololetí, změnou vyučující v jedné třídě 6. ročníku a absencí kontroly souladu tematických plánů a probraného učiva došlo k významnému zpoždění v plnění tematického plánu 6. ročníku (tematický celek Skladba – rozvíjející větné členy). Učivo bude probráno bez většího prostoru pro procvičení a upevnění. Příprava na hodiny byla u jedné vyučující zaměřena zejména na obsah učiva, druhá vyučující promýšlela také motivační metody práce a účinnou organizaci hodiny.

Předmět vyučují tři učitelky, dvě s požadovanou kvalifikací i aprobací. Jedna učitelka má odbornou a pedagogickou způsobilost pro výuku na 1. stupni. Tato skutečnost se projevila v metodické oblasti. Celkově byla výuka vedena odborně a věcně správně. V době inspekce byla jedna ze dvou kvalifikovaných učitelek, která zajišťuje výuku ve čtyřech třídách, v pracovní neschopnosti. Hodnocení vychází z této situace.

Výuka českého jazyka probíhala v kmenových třídách nebo odborných učebnách, které jsou pěkně upravené, vybavené různými nástěnnými pomůckami a tvoří příjemné pracovní prostředí. V jedné hodině žáci pracovali pouze s učebnicí, v dalších učitelka vedle učebnice využívala další písemné i obrazové doplňující materiály, pracovní kopírované listy a didaktickou techniku.

Hospitace proběhly u dvou přítomných vyučujících. Učitelka s kvalifikací pro výuku na 1. stupni učí od pololetí v jedné třídě 6. ročníku. S touto nestandardní situací se velmi dobře vyrovnala po odborné stránce. Její hlavní snahou bylo probrat naplánované učivo, které již bylo v časovém skluzu, když třídu přebírala. Rezervy byly v didaktice předmětu.

Druhá vyučující zajišťuje od pololetí výuku českého jazyka v pěti třídách (předtím ve čtyřech). Sledované hodiny se vyznačovaly vysokou odbornou erudicí učitelky, byly velmi dobře organizačně připraveny, jejich struktura byla obsahově a časově vyvážená. Vycházely z výchovně-vzdělávacích cílů vzdělávacího programu. I když převažovaly frontální formy práce, většinou se učitelce dařilo zvolenými metodami a střídáním činností žáky aktivizovat a vytvořit prostor pro jejich uplatnění. Vyučující respektovala pojetí a metodické zásady výuky složek předmětu. Pestrou škálou pomůcek dbala na co největší názornost, při referátech z vlastní četby dávala žákům prostor pro souvislé vyjadřování a vzájemné hodnocení. Rozmanité formy motivace, zejména zajímavostmi, aktualizací, tvořivými a problémovými úkoly, nesly prvky osobnostní a sociální výchovy. Motivující bylo také průběžné slovní hodnocení práce žáků.

Vzájemná komunikace vyučujících a žáků byla založena na důvěře, vyučující přistupovaly k žákům vstřícně. Ve sledovaných hodinách většinou nechyběl prostor pro vlastní uplatnění žáků a rozvoj jejich kompetencí tak, jak je stanoveno poznatkovými a hodnotovými cíli vzdělávacího programu.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v českém jazyce ve výše uvedeném rozsahu jsou celkově hodnoceny jako velmi dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v dějepisu

Dějepis má ve všech ročnících optimální dvouhodinovou týdenní dotaci. Tematické plány vyučujících jsou zpracované v obecné rovině podle osnov, nejsou pravidelně aktualizovanými pracovními texty. Při přípravě na hodiny se vyučující zaměřovali na samotný obsah učiva, nepromýšleli činnosti podporující aktivní učení žáků. Pozitivním zjištěním je plánování a postup v probíraném učivu v 9. ročníku, ve kterém byl dostatek časového prostoru pro nejnovější dějiny 2. poloviny 20. století.

Předmět vyučují tři pedagogicky způsobilí vyučující. Dva z nich však mají aprobaci pro jiné předměty. Hospitace proběhly u těchto vyučujících, třetí učitelka byla v době inspekce v pracovní neschopnosti. Chybějící aprobace učitele a učitelky se projevila negativně v kvalitě výuky.

Výuka dějepisu probíhá převážně v kmenových třídách, jedna učebna je vybavena pomůckami pro výuku dějepisu. I když je ve škole k dispozici dobré materiální i didaktické zázemí, ve sledovaných hodinách je vyučující nevyužívali.

Navštívené hodiny byly vedeny frontální formou s dominující rolí a projevem vyučujících. Učební látka byla interpretována věcně správně. Převažoval výklad, který postrádal vazbu na historické vztahy a souvislosti. Byl doplňován prací s učebnicí a řízeným rozhovorem, který však žáky neaktivizoval a zapojovalo se do něj jen několik stejných žáků. Chyběla průběžná motivace a motivační hodnocení, metodické využití úvodních a závěrečných částí hodin.

Učitel přistupoval k žákům vstřícně, u učitelky byla patrná bariéra mezi ní a žáky, kterou vytvářela svým autoritativním chováním a direktivními pokyny. Převládala činnost vyučujících, nebyl vytvořen potřebný prostor pro rozvoj komunikačních dovedností a klíčových kompetencí žáků.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v dějepisu ve sledovaném rozsahu jsou celkově hodnoceny jako vyhovující.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v chemii a zeměpisu

Odborná a pedagogická způsobilost se pozitivně projevila ve správném výběru učiva a jeho odborné úrovni ve všech sledovaných hodinách. Plánování a příprava výuky byly založeny převážně na používání metod frontální, receptivní výuky.

Vyučovací metody byly ve sledovaných hodinách orientovány na zvýrazněné opakování předchozího učiva a pamětných znalostí žáků. V těchto částech hodin byly používány testy, kontrolní domácí úkoly, frontální otázky a úkoly. Nové učivo bylo předáváno převážně opět za pomoci verbálních aktivit vyučujících podpořených používáním pomůcek. V zeměpisu byl nejčastěji používán atlas a nástěnné mapy, v chemii byla vhodně využívána audiovizuální technika, učebnice, periodický systém prvků, ukázky chemických látek. Motivace žáků byla zajišťována převážně kontrolními a klasifikačními postupy, nebo zadáváním doplňujících úkolů (aktuality, referáty, domácí úkoly). Jen minimálně, např. v chemii nebo ve výuce zeměpisného učiva o Evropské unii byla motivace orientována také na partnerskou spolupráci žáků s vyučujícími na bázi pracovní problémového pojetí učiva. Zde se částečně dařilo vytvořit žákům prostor pro bezprostřední objevování nových informací. Celkově však byla málo využita činnostní motivace učení, spojená s poskytováním prostoru pro práci žáků na krátkodobých úkolech individuálně zpracovávaných až do úrovně samostatného zdokumentování výsledků slovem, písmem, obrazem, činem. Detailní výklad nového učiva neumožňoval aktivní zapojení žáků a rozvíjení jejich dovedností vyhledávat a zpracovávat neznámé informace z jiného zdroje než z hovorových aktivit vyučujících. To se viditelně projevilo v pasivitě žáků, zvláště v 8. a 9. třídách. Komunikativní dovednosti žáků byly průměrné.

Průběžné hodnocení žáků bylo často jednostranně orientováno na klasifikaci znalostí nebo hodnocení chování žáků. I přes snahu po nestrannosti a objektivitě bylo hodnocení pojato jako kontrola pamětných znalostí a povinnosti žáků připravovat se doma v době svého volna a odpočinku, a to v kontrastu s tím, že ve školní výuce byly používány jednostranné vyučovací metody s nízkou efektivitou. Tento nedostatek v oblasti metod a forem práce školy byl učiteli řešen požadavky na využívání volného času žáků k závazné, domácí učební povinnosti. Její neplnění bylo často spojováno s negativními výchovnými opatřeními vůči žákům.

Podmínky, průběh a výsledky vzdělávání a výchovy byly celkově hodnoceny jako dobré.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice na 2. stupni základní školy

Matematiku v 6. až 9. ročníku vyučují čtyři odborně a pedagogicky způsobilí učitelé. Kromě jedné začínající učitelky jsou zkušení s dlouholetou pedagogickou praxí.

Učivo předmětu je rozplánováno v časově-tematických plánech v souladu s učebními osnovami přijatého vzdělávacího programu. Návaznost učiva mezi ročníky je zajištěna, vhodně je plánováno souhrnné opakování učiva na počátku a na konci školního roku. Na sledované hodiny byli vyučující připraveni rozdílně. Zjištěné rezervy se týkaly převážně nízké efektivity organizace činností žáků, zejména v hodinách vedených začínající učitelkou.

Hospitované hodiny proběhly v učebnách, které svým prostorem a vybavením poskytují optimální podmínky pro práci žáků. Žáci při výuce používali schválené tituly učebnic a další texty, které odpovídaly zvolenému vzdělávacímu programu. Demonstrační a žakovské pomůcky byly využity v omezené míře, didaktická technika využita nebyla.

Tempo práce bylo většinou přiměřené schopnostem a potřebám žáků, čas pro zpracování samostatné práce byl žákům stanovován individuálně. Psychohygienu výuky byla v některých hodinách nepříznivě ovlivněna minimální obměnou metod a forem práce.

Sledovaná výuka byla vedena věcně správně, didaktické zásady učení byly převážně respektovány. Vyučování bylo zaměřeno na opakování a procvičování dříve probraného učiva. V jedné ze sledovaných hodin v 9. ročníku byly znalosti žáků ověřovány formou vhodně sestaveného testu. Ve většině sledovaných hodin převládala jednotvárná frontální metoda práce bez diferenciací s ohledem na individuální schopnosti a potřeby různě nadaných žáků. Zejména v 7. ročníku vedla neefektivní organizace práce v hodině postupně k nezájmu žáků o výuku. Minimálně byli žáci vedeni k vyhledávání alternativních postupů řešení zadaných úloh, chybělo výraznější propojení učiva matematiky s praxí. Samostatná práce byla zadávána nediferencovaně, vyučující žákům během práce poskytovali radu a pomoc. Dobře fungovala zpětná vazba, pravidelně proběhla kontrola správnosti řešení. Málo času bylo věnováno shrnutí učiva v závěru hodiny a hodnocení činnosti žáků. Výjimkou z uvedeného stylu výuky byla hodina v 6. ročníku. Učitel v plné míře naplňoval cíle realizovaného vzdělávacího programu. Sledovaná výuka měla výrazné rysy činnostního pojetí učení. Žáci získávali řadu podnětů k tvořivému myšlení, k novým poznatkům se dopracovávali vlastní experimentální činností, měli řadu možností aplikovat teoretické poznatky při řešení úloh z praxe. Vynikajícím způsobem byli žáci vedeni k odhadování výsledků řešených úloh a k důsledné kontrole správnosti výpočtů. Výuka byla výborně organizována, efektivně bylo využito práce ve skupinách, žáci měli příležitost koordinovat a hodnotit činnost malého pracovního týmu. Takto vedená výuka žáky výrazně motivovala k aktivnímu přístupu k práci v hodině i k pozitivnímu vztahu k předmětu.

Verbální komunikace vyučujících byla dobrá, vyjadřovali se stručně, jasně a věcně správně. Jen někteří z nich vedli žáky k souvislému a správnému vyjadřování, jiní se spokojili pouze s jednoslovnými odpověďmi. Málo pozornosti vyučující věnují systematickému vedení žáků k pečlivosti, úhlednosti a přesnosti v písemném a grafickém projevu.

Hodnocení a klasifikace žáků jsou objektivní, vycházejí převážně z písemných prací. V klasifikaci jsou zohledněny též výsledky ústního zkoušení žáků a hodnocení jejich aktivity a úspěšnosti během hodiny i v domácí přípravě na vyučování.

Průběh a výsledky vzdělávání a výchovy v matematice na 2. stupni základní školy byly celkově hodnoceny jako dobré.

Výsledky vzdělávání zjišťované školou

Vedení školy nezasílá srovnávací testy nebo prověrky znalostí žáků.

Žáci školy se zapojují do předmětových soutěží a olympiád. Jednotlivci dosahují pěkných výsledků, např. v zeměpisné olympiádě.

Celkově byly průběh a výsledky sledované skupiny předmětů hodnoceny jako dobré.

TEMATICKÁ ZJIŠTĚNÍ

Na pokyn MŠMT ČR byla provedena tematická inspekce „Úrazovost ve školách“.

Výuka tělesné výchovy je zajišťována pouze kvalifikovanými pedagogy. Probíhá v optimálních prostorových podmínkách s využitím vhodného a bezpečného nářadí a náčiní. Učitelé v hospitovaných hodinách dbali na bezpečnost žáků při cvičení a respektovali jejich případná zdravotní oslabení. Se zásadami bezpečného provozování tělovýchovných činností žáky seznamují a vedou je k jejich dodržování. Do sledované výuky byly zařazeny činnosti v souladu s učebními osnovami předmětu, přiměřené věku a schopnostem žáků.

Plavecký výcvik probíhá v rámci výuky tělesné výchovy ve všech třídách na 1. stupni školy. Výcviku se žáci mohou zúčastnit pouze na základě souhlasu lékaře. Bezpečnost žáků při hospitované výuce plavání byla nepřetržitě a důsledně zajišťována pedagogy základní školy

a instruktory plavecké školy, ve které výcvik probíhal. Smlouva o zajištění plaveckého výcviku, uzavřená mezi základní a plaveckou školou, je kvalitně zpracována. Komplexně řeší otázku zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví žáků při plaveckém výcviku.

Škola provádí poučení žáků vztahující se k tělesné výchově na začátku školního roku a průběžně před zahájením nového tematického celku (plavání). Poučení na začátku školního roku byla prokazatelně zaznamenána v třídních knihách jednotlivých tříd.

K zajišťování oblasti školních úrazů je vedena kniha úrazů, do které jsou zapisovány všechny úrazy, které se při činnostech organizovaných školou vyskytují. Při kontrole jednotlivých zápisů v knize úrazů za školní rok 2002/2003 bylo zjištěno, že ve třech zápisech chybělo datum úrazu a registrované úrazy nebyly označeny. Samostatné číslování jednotlivých úrazů není provedeno, škola využívá předtištěného očíslování jednotlivých listů.

Kontrolou Výkazu Škol (MŠMT) V36-01 o úrazovosti dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních za školní rok 2002/2003 byly uvedeny počty úrazů, které nesouhlasí s počty uvedenými v knize úrazů.

Záznamy o školních úrazech jsou vedeny na předepsaných tiskopisech. Škola odesílá příslušné podklady k odškodnění pojišťovně a nemá informace o dalším průběhu ani o výši odškodnění.

DALŠÍ ZJIŠTĚNÍ

Údaje uvedené v aktuálním rozhodnutí o zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení jsou v souladu s údaji vedenými v platné zřizovací listině.

V některých třídách 2., 5., 6., 7., 8. a 9. ročníku byly v průběhu inspekce zadány anonymní dotazníky pro rodiče a žáky základních škol: „Jaké to je být žákem této školy?“. Rodiče a žáci, kteří využili této možnosti, prostřednictvím hodnocení na pětistupňové škále sdělili své postřehy a názory na školu. Grafické vyhodnocení odpovědí a dotazník jsou přílohou inspekční zprávy.

V dotaznicích zadaných na 1. stupni jednoznačně převážilo kladné hodnocení sledovaných oblastí.

Převaha negativního hodnocení respondentů z řad rodičů žáků a žáků 2. stupně se objevila u těchto výroků a otázek:

- „Žáci běžně pracují se školním počítačovým vybavením ve většině předmětů.“
- „Učitelé se většinou zajímají o problémy Vašeho dítěte.“
- „Vaše dítě si myslí, že je hodnoceno ve škole spravedlivě.“
- „Toalety jsou ve škole čisté, žáci mají k dispozici ručníky (vysoušeč), mýdlo a toaletní papír.“
- „Můžeš vyslovit svůj názor, můžeš ve škole o problémech diskutovat?“
- „S počítači pracují při výuce všichni žáci pravidelně.“
- „Ve škole se hovoří o tom, jak nebezpečný je terorismus.“

VÝČET DOKLADŮ, O KTERÉ SE INSPEKČNÍ ZJIŠTĚNÍ OPÍRÁ

1. Výkaz o základní škole podle stavu k 30. 9. 2003 - Škol (MŠMT) V 3-01
2. Zřizovací listina školy vydaná Městem Prachatice dne 2. 7. 2001 pod čj. ZŠ 3/ 2001Vv

3. Rozhodnutí MŠMT, kterým se mění zařazení do sítě škol, předškolních zařízení a školských zařízení s účinností od 1. 10. 2003, vydané pod čj. 28 123/03-21 dne 9. 10. 2003
4. Organizační řád ZŠ Prachatice, Národní 1018
5. Plán práce ZŠ Prachatice, Národní 1018 pro školní rok 2003/2004
6. Učební plán ZŠ Prachatice, Národní 1018, školní rok 2003/2004
7. Harmonogramy činnosti pro jednotlivé měsíce školního roku 2003/2004
8. Individuální vzdělávací programy integrovaných žáků ve školním roce 2003/2004
9. Pracovní náplně pedagogických pracovníků
10. Řád školy, projednaný na provozní poradě dne 29. 8. 2003
11. Kritéria pro určení osobních příplatků a odměn pedagogických pracovníků
12. Výroční zpráva o činnosti školy 2002/2003, projednaná na provozní poradě 27. 6. 2003
13. Třídní knihy, školní rok 2003/2004
14. Třídní výkazy, školní rok 2003/2004
15. Katalogové listy žáků, školní rok 2003/2004
16. Rozvrhy hodin jednotlivých tříd, školní rok 2003/2004
17. Zápisy z pedagogických rad, školní rok 2002/2003, 2003/2004
18. Zápisy z provozních porad, školní rok 2003/2004, 2002/2003
19. Plán kontrolní a hospitační činnosti, školní rok 2003/2004
20. Hospitační záznamy vedení školy, školní rok 2003/2004
21. Minimální preventivní program Základní školy Prachatice, Národní 1018
22. Plán práce výchovného poradce Základní školy Prachatice, Národní 1018
23. Plány práce a zápisy metodických orgánů školy, školní rok 2003/2004
24. Tematické plány učitelů sledovaných předmětů ve školním roce 2003/2004
25. Přehled dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ve školním roce 2003/2004
26. Výběr z písemností žáků (zápisy v sešitech, protokoly z laboratorních prací, prověrky, protokoly o konaných opravných zkouškách ve školním roce 2002/2003)
27. Žákovské knížky
28. Výkaz Škol (MŠMT) V36-01 o úrazovosti dětí a mládeže ve školách a školských zařízeních za školní rok 2002/2003
29. Kniha úrazů za školní rok 2002/2003
30. Záznamy o školních úrazech
31. Dotazníky ČŠI žákům a rodičům školy „Jaké to je být žákem této školy?“
32. Smlouva o provádění plavecké výuky ze dne 5. 3. 2004
33. Rozpis plaveckého výcviku škol na školní rok 2003/2004 ze dne 2. 5. 2003
34. Rozpis plaveckého výcviku škol na školní rok 2004/2005 ze dne 28. 5. 2004
35. Vnitřní řady tělocvičen a školního hřiště
36. Klasifikační záznamy učitelů matematiky a tělesné výchovy ve školním roce 2003/2004

ZÁVĚR

Materiální zázemí školy pro realizaci výuky podle zvoleného vzdělávacího programu je velmi dobré. Mezi pozitivní zjištění patří esteticky pěkně upravený a vybavený interiér školy, a to z hlediska potřeb výuky i vhodné relaxace. V převládajícím stylu frontální výuky byly učební pomůcky, audio-vizuální didaktická technika, učební texty apod. nejčastěji využívány pouze jako podpora verbálních aktivit vyučujících.

Na rozdíl od 1. stupně, kde se podařilo zajistit výuku učiteli s požadovanou odbornou a pedagogickou způsobilostí, je část výuky sledovaných předmětů na 2. stupni školy vyučována učiteli bez příslušné aprobace. Tato skutečnost částečně negativně ovlivnila kvalitu výuky.

Kvalita vzdělávání ve sledovaných předmětech má celkově průměrnou úroveň s pozitivním hodnocením některých sledovaných oblastí vzdělávání nebo jednotlivých hospitovaných hodin a negativním hodnocením především oblasti organizace, metod a forem práce. Tím škola nenaplnuje v potřebné míře pojetí a cíle zvoleného vzdělávacího programu.

Nedostatky v efektivitě uplatňovaných metod a forem práce ve vyučování řešili někteří učitelé zvýšenými požadavky na využívání volného času žáků k závazné, nediferencované domácí učební povinnosti. Její neplnění bylo často spojováno s negativními výchovnými opatřeními vůči žákům (napomenutí, důtky).

Řízení školy vykazuje prokazatelně slabá místa. Zjištěné nedostatky v kontrolním systému a v jeho provázanosti s řízením výchovně-vzdělávacího procesu byly konstatovány již v minulých inspekčních zprávách. V oblasti řízení výchovně-vzdělávací činnosti školy tedy nedošlo k žádoucímu kvalitativnímu posunu.

Složení inspekčního týmu a datum vyhotovení inspekční zprávy

Razítko

Složení týmu	Titul, jméno a příjmení	Podpis
Vedoucí týmu	Mgr. Ivana Neumannová	Ivana Neumannová
Členové týmu	PhDr. Jana Bartošová	Jana Bartošová
	Mgr. Jana Dostálová	Jana Dostálová
	Mgr. Arnošt Punčochář	Arnošt Punčochář
	PhDr. Marie Stolbenková	Marie Stolbenková

Další zaměstnanci ČŠI Jan Příbyl

V Jindřichově Hradci dne 24. června 2004

Přílohy

- ❖ Dotazník pro rodiče a žáky
- ❖ Grafické vyhodnocení odpovědí

Datum a podpis ředitelky školy stvrzující převzetí inspekční zprávy

Datum převzetí inspekční zprávy: 28. června 2004

Razítko

Ředitelka školy, nebo jiná osoba oprávněná jednat za školu

Titul, jméno a příjmení

Podpis

Mgr. Emilie Popielová

Mgr. Emilie Popielová

Dle § 19 odst. 7 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství, ve znění pozdějších předpisů, může ředitel školy podat připomínky k obsahu inspekční zprávy České školní inspekci do 14 dnů po jejím obdržení na adresu pracoviště vedoucí inspekčního týmu, tj. ČŠI, Janderova 147/II, 377 01 Jindřichův Hradec. Připomínky k obsahu inspekční zprávy se stávají její součástí.

Hodnotící stupnice:

Stupeň
Vynikající
Velmi dobrý
Dobrý
Vyhovující
Nevyhovující

Další adresáti inspekční zprávy

Adresát	Datum předání/odeslání inspekční zprávy	Podpis příjemce nebo čj. jednacího protokolu ČŠI
MěÚ Prachatice, Velké náměstí 3 383 01 Prachatice	2004-07-15	g3-1016/04-2305

Připomínky ředitele školy

Datum	Čj. jednacího protokolu ČŠI	Text
2004-07-13	g3-1016/04-2305	Ředitelka školy podala připomínky k inspekční zprávě